

Títol del treball objecte de la llicència:

LLENGUATGE A MIDA

Proposta didàctica per a treballar el llenguatge amb alumnes d'ESO amb necessitats educatives especials.

Autora: ISABEL ÁLVAREZ DÍAZ
LOGOPEDA ITINERANT DEL CREDA COMARQUES II
Especialitat: Audició i Llenguatge

Curs escolar: 2000/2001
Tipus de llicència: Modalitat B-2

ÍNDIX

Pàgina

1- Introducció	1
1.1- Antecedents del tema objecte del treball	1
1.2- Explicació del tema	2
1.3- Objectius	3
1.4- Hipòtesi inicial del treball i marc teòric	4
2- Treball dut a terme	6
2.1- Disseny del pla de treball	6
2.2- Metodologia emprada	7
2.3- Recursos utilitzats	8
3- Resultats obtinguts.....	10
- Bloc 1. Les dades personals	11
Presentació	11
Objectius generals del Bloc 1	12
Interconnexió amb altres àrees	12
Unitats didàctiques	13
- Bloc 2. Els missatges urbans	14
Presentació	14
Objectius generals del Bloc 2	15
Interconnexió amb altres àrees	15
Unitats didàctiques	16
- Bloc 3. L'ordinador com a eina de comunicació	17
Presentació	17
Objectius generals del Bloc 3	18
Interconnexió amb altres àrees	18
Unitats didàctiques	18
4- Conclusions	20
5- Relació dels materials continguts en els annexos	21
Annex 1	21
Annex 2	23
Annex 3	24
6- Bibliografia.....	25

1- INTRODUCCIÓ:

1.1 Antecedents del tema objecte del treball

En els objectius generals de l'etapa d'ensenyament secundari obligatori (*Educació Secundària Obligatòria*. Reculls de normativa. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. 1992. p. 28) es destaca que, en acabar l'etapa, els alumnes han de ser capaços de comprendre i produir missatges orals i escrits amb propietat i autonomia, d'acord amb les necessitats socials pròpies de l'edat.

Un gran nombre d'alumnes amb necessitats educatives especials arriben a l'ESO amb unes competències mínimes pel que fa referència a les destreses lingüístiques i al domini de la lectura i l'escriptura. Coneixen la mecànica, però el seu nivell comprensiu i expressiu presenta moltes mancances, bé perquè pateixen incapacitats permanents (deficiència auditiva, deficiència mental, etc.) bé per altres factors com poden ser el seu ritme d'aprenentatge, la manca de motivació, l'adquisició tardana del català com a segona llengua (alumnes estrangers), etc.

És difícil trobar un material per a aquest tipus d'alumnat, un material que combini el seu nivell d'aprenentatges amb els seus interessos i les necessitats pròpies de la seva edat. Sovint la solució més a l'abast és recórrer a temaris, llibres o fitxes de treball que corresponen a cursos inferiors. El problema que plantegen aquests materials és que les situacions que es presenten no són les més adequades ni pels seus interessos ni per la seva edat, els hi resulten infantils, i per tant, poc motivadores.

D'altra banda, cal dissenyar els continguts prioritaris per a arribar a l'objectiu anomenat anteriorment "ser capaços de comprendre i produir missatges orals i escrits amb propietat i autonomia", partint de les seves capacitats. L'educació de l'àrea de llenguatge i el seu aprenentatge ha d'atendre a les funcions bàsiques de la llengua: comunicar, donar i rebre informació i representar. Per mitjà d'aquestes funcions, hom pot regular la conducta pròpia i la aliena.

Cal, però, que aquests aprenentatges siguin significatius, és a dir, funcionals perquè l'alumne/a sigui capaç "d'aplicar-los de manera efectiva quan les circumstàncies ho demanen". Tal com s'expressa al Currículum d'Educació Secundària Obligatòria. Àrea de Llengua, "si pretenem que l'alumnat doti de significat la nova informació, tot generant relacions amb la informació que ja té acumulada, hem de facilitar-li els **materials** i les **estratègies adients** perquè pugui fer-ho".

El nou model educatiu proposa clarament la diversificació d'aquestes ajudes, a més dels elements de comunicació i dels mètodes pedagògics, realitzant pràctiques paral·leles. D'altra banda, la necessitat de trobar materials alternatius per a treballar amb alumnes amb necessitats educatives especials, i més concretament a les àrees instrumentals, és una de les demandes més repetides pel professorat.

D'aquí parteix aquest treball que es presenta amb el títol de "**Llenguatge a mida**". Es tracta d'una **proposta didàctica per a treballar el llenguatge amb alumnes d'ensenyament secundari obligatori amb necessitats educatives especials**. Està enfocat principalment a aquells/es que pateixen trastorns o dificultats en el llenguatge i parteix de textos, situacions, centres d'interès i eines que, d'una banda, els ajudin en el seu accés a l'aprenentatge de la llengua i d'altra banda facilitin la seva autonomia amb continguts d'aprenentatge més flexibles i amb un plantejament funcional.

1.2 Explicació del tema.

A l'ensenyament secundari obligatori sovint ens trobem amb alumnes amb una notable manca de recursos lingüístics. En la majoria dels casos, tenen un cert domini de la mecànica lecto-escritora, però el seu nivell de competències i les seves capacitats no els hi permeten de seguir el currículum corresponent al seu curs escolar. Cal aleshores una adaptació curricular amb objectius i continguts adequats al seu nivell. En aquestes situacions i com succeeix també amb adults que volen aprendre una llengua estrangera, ni els continguts ni el temari poden ser els mateixos que s'elaboren per a infants que s'inicien en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Molts d'aquests alumnes han recorregut tot l'ensenyament primari amb dificultats per a integrar la lectura i l'escriptura i s'ha insistit repetidament en els mecanismes inicials. Aquesta repetició provoca d'una banda el desànim, tant per part del professorat com de l'alumne en concret, i d'altra banda el desinterès i, fins i tot, l'avorriment. Quantes vegades els alumnes que no integren la lectura han repetit el "papa", "Pepa" "pipa" dels inicis? I quantes vegades més els hi hem de repetir per a poder passar a un estadi superior? Arribat aquest punt cal cercar noves estratègies i presentar situacions que els hi resultin més properes. Es tracta de trobar alternatives per a que els alumnes adquireixin un domini, adequat a les seves capacitats, de les quatre destreses bàsiques de la llengua: escoltar, parlar, llegir i escriure i que els hi sigui d'utilitat per a desenvolupar-se en la vida quotidiana.

La llengua escrita és el mitjà principal d'accés a la informació i al coneixement. Aquest aprenentatge ha d'estar enfocat a afavorir l'ampliació del coneixement de l'entorn immediat i una construcció adequada de la relació civico-social. És a dir, aprenentatges enfocats a resoldre situacions quotidianes com pot ser omplir un imprès, desenvolupar-se de forma autònoma en el medi urbà, donar i rebre missatges, cercar una pel·lícula a la cartellera d'un diari, accedir a les noves tecnologies per a facilitar la comunicació, etc.

Constatem també la nova realitat que trobem a les aules: cada cop hi ha més alumnes que procedeixen de cultures diferents amb llengües diferents. A determinades edats, els alumnes nouvinguts no poden accedir als nivells exigits en el curs que els hi pertoca. En el cas d'alumnes que desconeguin el codi escrit de la nova llengua (el català) i s'hagin d'escolaritzar a cursos alts, cal optar per un mètode funcional que respecti les seves necessitats i els seus interessos i els hi resulti significatiu.

1.3 Objectius

L'objectiu primer d'aquest treball és oferir al professorat un material flexible per a treballar el llenguatge amb alumnes que necessiten una especial atenció. No es tracta d'un quadern de treball estàndar aplicable a qualsevol alumne de la mateixa manera, sinó d'un conjunt de propostes i models d'activitats susceptibles de ser ampliat i aplicats amb cada alumne partint del seu nivell de coneixements, les seves capacitats i les seves necessitats.

Hem resumit els objectius que ens hem plantejat assolir, de la següent manera:

1 - Presentar una proposta curricular per a alumnes d'Ensenyament Secundari Obligatori prenent com a fil conductor les necessitats comunicatives i d'interacció dels alumnes amb necessitats educatives especials (que presenten dificultats en el llenguatge) amb el medi social que els envolta.

2 - Aprofundir en els continguts i eines per a treballar la diversitat amb alumnes de secundària.

3 - Oferir una alternativa per a treballar l'àrea de llengua partint d'aprenentatges enfocats a resoldre situacions quotidianes.

4 - Proporcionar eines al professorat per a treballar el llenguatge des d'una perspectiva funcional.

5 - Elaborar un material de treball flexible, és a dir, adequat a les necessitats concretes de cada alumne.

1.4 Hipòtesi inicial del treball i marc teòric

Dins dels pressupòsits del nou model educatiu pel que fa referència al tractament de la diversitat d'alumnes es destaca que: "L'Educació Secundària Obligatòria es defineix com una etapa del sistema educatiu que ha de donar resposta a tots els nois i totes les noies fins als 16 anys tot proporcionant-los una preparació que afavoreixi el procés maduratiu per tal que puguin desenvolupar-se al llarg de la seva vida en els diferents aspectes de llur personalitat" (Currículum Educació Secundària Obligatòria. Consideracions generals. P. 12)

La situació actual dels Instituts d'ensenyament secundari, a la que hem fet referència a l'inici, i la manca de recursos per a atendre alumnes amb necessitats educatives especials situen aquesta proposta dins del marc de la diversificació d'ajudes que complementin el treball realitzat a l'aula amb pràctiques de suport.

Cal dissenyar nous materials de recolzament per a atendre:

- La necessitat de cercar ajuts per als alumnes que tenen dificultats per a comunicar-se i/o adquirir competències lingüístiques.

- La voluntat de donar estratègies i recursos al professorat per a treballar el llenguatge des d'una perspectiva funcional cara a afavorir uns aprenentatges a la mida de les capacitats individuals, amb continguts i objectius flexibles enfocats al desenvolupament integral de l'alumne, la seva preparació per al món laboral i la relació social.

- La situació actual dels Centres d'Ensenyament Secundari Obligatori amb una ampla diversitat de necessitats i nivells: diferents ritmes de treball i d'aprenentatge, competències lingüístiques, nivells maduratius i capacitats, alumnes estrangers...

A l'hora de dissenyar aquesta proposta de treball hem partit d'aquests tres supòsits.

2- TREBALL DUT A TERME

2.1 Disseny del pla de treball

El treball està dividit en tres blocs que alhora es subdivideixen en unitats didàctiques. Totes les unitats parteixen d'una situació quotidiana que es reflexa en el títol: Em presento; D'on ets?; Què fas? A què et dediques?; etc.

Per la tria d'aquests blocs s'ha partit d'alguns objectius bàsics, generals i terminals, del currículum de Llengua de l'ESO, en funció de les necessitats i prioritats dels alumnes amb trastorns de llenguatge o dificultats en l'adquisició de la llengua, cara a afavorir la seva autonomia i la inserció en el món laboral i social.

Objectius generals d'etapa: (*Educació Secundària Obligatòria*. Reculls de normativa. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. 1992. p. 31)

- (2) Comprendre els discursos orals i escrits adequats a les necessitats escolars i socials pròpies de l'edat.
- (3) Expressar-se oralment i per escrit amb correcció, coherència i adequació al tipus de discurs, d'acord amb les necessitats escolars i socials pròpies de l'edat
- (5) Servir-se autònomament de la lectura com a font d'informació, de lleure i de projecció personal.

Objectius terminals que proposa el currículum: (*Educació Secundària Obligatòria*. Reculls de normativa. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. 1992. p. 35)

- (11) Emplenar correctament diferents tipus de textos formals: impresos, talons, telegrams, enquestes, contractes"
- (12) Redactar textos necessaris per a la vida d'un adolescent i d'acostament a la vida adulta: cartes, instàncies, anuncis, actes i currículum, segons les normes convencionals (dades d'identificació, marges, espais, cal·ligrafia i ortografia)
- (16) Manejar amb soltesa instruments informàtics d'ajut a la redacció i a la impressió de treballs escrits, com ara processadors de textos, verificadors i correctors ortogràfics, diccionaris de sinònims i programes d'autoedició
- (17) Valorar els recursos que proporciona la tecnologia per estructurar els treballs escrits i facilitar la precisió i la presentació de les idees.

S'ha intentat que els continguts de cada bloc siguin prou amplis com per que l'alumne/a treballi aquells que s'adeqüin més al seu nivell i a les seves capacitats, com consta en el quart objectiu d'aquesta proposta ("Elaborar un material de treball flexible, és a dir, adequat a les necessitats concretes de cada alumne"). Seguint el seu ritme d'aprenentatge es podran treballar nous objectius i continguts o aprofundir en els ja elaborats.

2.2 Metodologia emprada

En primer lloc, s'han fixat els blocs temàtics:

Bloc 1: Les dades personals

Bloc 2: Missatges urbans

Bloc 3: L'ordinador com a eina de comunicació

En un principi estava previst també l'elaboració d'un quart bloc centrat en l'oferta d'oci, però, malauradament no s'ha pogut dur a terme per problemes tècnics i de calendari.

Cada bloc està dividit en unitats didàctiques, que s'han establert en funció de cobrir un ventall d'actuació el més ampli possible per a poder donar resposta a les diferents necessitats educatives.

En el procés d'elaboració de les unitats s'ha partit de:

- a. L'observació del tipus de necessitats més comunes.
- b. La prioritat d'atendre les demandes i interessos de l'alumnat.
- c. L'elaboració de l'estructura de cada bloc:
  - Objectius generals del bloc
  - Continguts
  - Subdivisió per unitats
    - Objectius i continguts de la unitat.
  - Orientacions didàctiques
  - Models d'activitats.

Per a cada una de les unitats didàctiques es proposen diferents tipus d'activitats com a model. Tots aquests models d'activitats es poden adaptar i aplicar en

les altres unitats. Propostes com: *En parelles*, *Jocs de vaixells*, *Sopes de lletres*, etc. es poden confegir al voltant del tema que es treballi. Hem procurat no repetir els models d'activitat per a poder oferir un ventall més ampli.

Seguint aquestes propostes caldrà elaborar més activitats adequades a les necessitats de l'alumne amb qui es dugui a la pràctica aquest treball, partint de les que es presenten com a models.

Algunes de les propostes plantejades no es poden deslligar d'una àrea concreta de treball. Hem tingut en compte també, la interrelació dels temes i activitats proposades amb les altres àrees d'aprenentatge. Al llarg de les diverses unitats didàctiques i en cada activitat en concret s'especifica la seva relació amb l'àrea d'aprenentatge corresponent.

2.3 Recursos utilitzats

Donada la manca de recursos materials per a atendre als alumnes amb perturbacions del llenguatge i/o l'audició que trobem a l'Ensenyament Secundari Obligatori i la necessitat de crear eines per a l'atenció d'aquests alumnes, enfocades tant a la seva preparació cara a sortides posteriors (continuitat de la seva formació) com a la seva integració en el món laboral i social, en més d'una ocasió les logopedes itinerants hem d'elaborar un material adaptat a un o una alumna d'aquestes característiques o col·laborar amb els professors/es per a realitzar les adequacions pertinents. Aquest ha estat el punt de partida pel que fa als recursos utilitzats en l'elaboració de la proposta que aquí es presenta. Partim de materials reals elaborats per a alumnes reals.

En l'establiment dels blocs, les unitats didàctiques i els seus objectius i continguts s'ha partit de la proposta inicial i de la bibliografia consultada. Si bé, aquesta bibliografia és prou ampla en quan a les bases teòriques dels aprenentatges funcionals, en el terreny del material de treball, no he trobat, pràcticament, models on poder basar-me. El recurs ha estat, doncs, la pròpia experiència i els materials prèviament adaptats o elaborats en la meva tasca diària, segons les necessitats dels alumnes.

En la configuració de les unitats didàctiques partint de situacions funcionals així com en la tria de les estructures lingüístiques a treballar he pres com a models els llibres d'ensenyament / aprenentatge d'una llengua estrangera, bàsicament els de E.L.E. (Español Lengua Extranjera) i els de català per a adults, així com els materials pensats i elaborats per a treballar amb l'alumnat nouvingut.

En l'elaboració del material ha estat fonamental l'ordinador personal (i també qui més mals de cap m'ha portat). Via Internet s'ha aconseguit una gran quantitat d'informació, imatges, recursos, enllaços informatius, etc. Les pàgines web més consultades han estat:

- la de la Generalitat de Catalunya www.gencat.es
- la de Transports Metropolitans de Barcelona www.tmb.net
- la del PIE www.xtec.es
- i els diferents cercadors: Yahoo, Terra, Altavista, Olé...

Ha estat molt important també, tot el material rebut de les Oficines d'Atenció al client de TMB (Transports Metropolitans de Barcelona): fulletons informatius, anagrames, pòsters, llocs web, fotocòpies... Tant en la seva atenció com en la informació donada els hi he d'agrair enormement la seva col·laboració.

També han estat utilitzats els diferents telèfons d'informació ciutadana (010 i 012), telefònica (1003) i de llocs i serveis concrets (TMB, Centre Comercial Les Glòries) i un munt de consultes al Servei de Normalització Lingüística.

La càmera fotogràfica ha estat una altra eina d'ajuda a l'hora de captar imatges urbanes: logotips, senyals d'indicació, panells informatius, etc. molt difícils (en ocasions impossibles) d'aconseguir d'una altra manera.

Un altre recurs a l'hora d'obtenir imatges, informació i materials per la preparació dels models d'activitat han estat les guies urbanes: *Barcelona Guia de la ciutat*; *TPA. El Callejero Publicitario BCN*; *Q.D.Q. La Guía Útil. Barcelona ciutat*, etc. Així com tota mena de prospectes d'informació referents a horaris i transports (rodalies Renfe) i serveis tant interurbans com metropolitans.

L'escàner s'ha convertit en un bon amic xuclador d'imatges que he anat introduint dins els diferents arxius per poder confeccionar les fitxes de treball.

Per últim, els contactes amb la meva supervisora han estat claus per l'orientació del treball.

3- RESULTATS OBTINGUTS

El resultat d'aquest treball s'ha concretat en el desenvolupament dels següents Blocs Temàtics:

- BLOC 1   LES DADES PERSONALS
- BLOC 2   ELS MISSATGES URBANS
- BLOC 3   L'ORDINADOR COM A EINA DE COMUNICACIÓ

Cadascun d'aquest blocs consta de:

- Presentació
- Objectius generals del bloc
- Interconnexió amb altres àrees.
- Unitats didàctiques amb:
  - Objectius de cada unitat
  - Continguts
  - Vocabulari que es treballarà
  - Estructures lingüístiques que es treballaran
  - Activitats
- Models d'activitats

Presentem a continuació el desenvolupament dels tres blocs. El material de treball, és a dir, les unitats didàctiques i els models d'activitats, es presenten com a annexos, tal com es va indicar en la darrera reunió de treball al Departament d'Ensenyament.

Bloc 1

LES DADES PERSONALS

Presentació

Són innumerables les vegades que al llarg de la nostra vida hem de donar oralment o per escrit les nostres dades personals.

Aquest primer bloc, dedicat a les **dades personals**, té com a objectiu que els alumnes siguin capaços de donar informació sobre ells/elles mateixos/es tant a nivell oral com escrit; des de saber presentar-se a un altre, fins a poder omplir un imprès o confegir un currículum. Per a arribar a aquesta fita cal conèixer a més de tots els conceptes que apareixen en els impresos, les diferents nomenclatures que s'utilitzen per a un mateix concepte, les diferents preguntes per a una mateixa resposta.

Exemple:

- Adreça
- Domicili
- On vius?

L'assoliment dels objectius d'aquest bloc permetran a l'alumne ser més autònom en tot el que fa referència al terreny "burocràtic". Des de fer-se un carnet d'una associació o club privat o inscriure's a un curs de formació o demanar una beca, fins a emplenar la sol·licitud del DNI o respondre la demanda d'una feina. Els objectius i continguts d'aquest bloc inclouen, des de donar el nom, cognoms, edat, etc. per a l'alumnat amb menys possibilitats, fins a saber confegir un currículum vitae .

Hem de tenir en compte també que vivim en una comunitat bilingüe; molts dels alumnes a qui va adreçat aquest treball tenen com a llengua materna el castellà, o bé, és la primera llengua que han après en arribar a Catalunya procedents d'altres idiomes i cultures, i és, per tant, la seva llengua de comunicació amb l'entorn. Aquest és un factor a considerar a l'hora de portar a la pràctica aquest projecte. Tot i que el treball es presenta en llengua catalana, en els continguts, i en funció de les capacitats i necessitats de cada alumne, haurem d'incloure (si s'escau) la nomenclatura en totes dues llengües, castellà i català.

Objectius Generals del Bloc 1

- ✂ Ser capaç de donar les dades personals oralment i per escrit.
- ✂ Demanar les dades personals a un altre.
- ✂ Conèixer el vocabulari referent a les dades personals.
- ✂ Entendre i interpretar la nomenclatura pròpia dels impresos
- ✂ Saber omplir un imprès amb les dades personals.
- ✂ Reconèixer les dades personals donades per un altre.
- ✂ Ser capaç de confegir (i entendre) un currículum

Interconnexió amb altres àrees.

Molts dels continguts que es treballen en aquest bloc estan directament relacionats amb continguts de les àrees de **Socials** i **Experimentals**.

A la Unitat 1 es treballen els conceptes de carrer, barri, localitat, etc.

A la Unitat 2: nacionalitats, països, races humanes, etc.

A la Unitat 3 professions

Algunes activitats proposen també continguts de treball propis de l'àrea de **Matemàtiques**. Per exemple, quan treballem la dada edat:

Vaig néixer l'any 90, per tant tinc ____ anys.

Trobem també continguts i aspectes propis del treball d'**Informàtica** com són: el correu electrònic (e-mail), la pàgina Web o el tractament de textos.

La unitat 5 està directament relacionada amb el Bloc 3 on es coneixen i treballen els assistents per a Currículums del programa Word.

Unitats didàctiques:

Hem dividit el Bloc 1 en **5 unitats didàctiques** seguint un grau de dificultat progressiu.

- Unitat 1 Em presento
- Unitat 2 D'on ets?
- Unitat 3 Què fas? A què et dediques?
- Unitat 4 Omplir un imprès.
- Unitat 5 Fer un currículum

La primera unitat, **Em presento**, és la més bàsica. Es treballaran les dades personals elementals per a presentar-se a un altre, així com per demanar informació a l'interlocutor.

La segona unitat, **D'on ets?**, recull les dades treballades en la primera i n'afegeix de noves així com una nomenclatura més amplia

A la tercera, **Què fas? A què et dediques?** es treballa tot el que fa referència a l'activitat laboral. A l'hora de presentar el vocabulari, hem fet especial atenció al coneixement d'aquelles professions que tradicionalment han estat considerades masculines i hem donat el seu corresponent en femení.

La Unitat 4, **Omplir un imprès**, es treballarà quan l'alumne hagi superat amb èxit les anteriors i tingui un domini acceptable de la nomenclatura pròpia dels impresos. Les activitats proposades per a aquesta unitat es basen en pràctiques reals amb impresos formals dels que trobem a les associacions o llocs públics.

Com ja hem dit abans, la unitat 5, **Fer un currículum**, està directament relacionada amb el Bloc 3 on es coneixen i treballen els assistents per a Currículums del programa Word. Depenent del nivell i grau de dificultat de l'alumne, ens limitarem a omplir els requisits bàsics d'un currículum o bé, fins i tot, a ensenyar-li com confegir la seva pròpia plantilla.

En totes les unitats els continguts es triaran en funció del grau de dificultat i les capacitats de l'alumne amb qui es treballi aquest programa.

Veure unitats desenvolupades i models d'activitat a l'**Annex 1**.

Presentació

Els nuclis urbans estan plens d'informacions gràfiques o escrites que cal interpretar per a poder orientar-se, desplaçar-se amb autonomia i arribar al punt de destinació. Cercar el nom d'un carrer, trobar el departament corresponent en uns grans magatzems o als, cada vegada més abundants, centres comercials; entendre la senyalització i nomenclatura del transport públic –sovint acompanyada d'icones que afavoreixen la comprensió–, comprar un bitllet de tren, seguir les instruccions d'un servei determinat (cabines telefòniques, màquines expenedores, etc.) són maniobres necessàries per a moure's, tant dins dels nuclis urbans, com en els desplaçaments interurbans.

Aquest segon bloc està enfocat a reconèixer els **missatges urbans** cara a adquirir el màxim d'autonomia tant a l'hora de desplaçar-se com de realitzar tasques quotidianes (comprar, fer encàrrecs, etc.) imprescindibles per al desenvolupament individual en el terreny personal i social.

L'assoliment dels objectius d'aquest segon bloc afavorirà que els joves amb necessitats educatives especials arribin a adquirir un major grau d'independència. D'igual forma, és un dels primers aspectes que han de conèixer els/les alumnes procedents d'altres cultures i països.

Hem de tenir en compte que els indicadors, icones, prospectes, tarifes, etc. canvien periòdicament, es per això que les activitats relatives a aquest tema s'han de prendre com a model a modificar i actualitzar en el moment de portar a la pràctica l'activitat que hi correspongui.

Algunes de les activitats plantejades corresponen a un recorregut i un mitjà de transport determinat. El mateix model ens servirà per a generalitzar l'activitat en d'altres situacions que es plantegin com pot ser una excursió o una sortida cultural de l'escola .

Objectius Generals del Bloc 2

- ✂ Saber interpretar missatges urbans.
- ✂ Demanar i rebre informació per a trobar un lloc concret.
- ✂ Interpretar plànols i mapes
- ✂ Adquirir autonomia per a desplaçar-se en transport públic.
- ✂ Entendre el significat de les icones informatives.
- ✂ Seguir les instruccions de màquines expenedores.

Hem dissenyat aquest segon bloc com si es tractés d'una jornada completa on anem de compres. Hem de demanar informació i localitzar en el plànol el lloc on anem, hem d'agafar el transport públic, comprar un bitllet, seguir les indicacions per a arribar al lloc i orientar-nos dins el centre comercial. Per tant les unitats didàctiques segueixen aquesta estructura.

Decidim que el centre més adient per a realitzar les nostres compres és el Centre comercial Glòries de Barcelona. Hem triat aquest perquè hi trobem tota mena de botigues en un espai molt ampli. Servirà d'exemple per muntar les unitats de treball. Els models d'activitats es centren en la cerca del Centre Comercial triat com a model. Seguirem les mateixes passes per a localitzar qualsevol altre lloc.

Interconnexió amb altres àrees.

Com succeeix en el bloc anterior, alguns dels continguts i activitats plantejades en aquest segon bloc es poden relacionar amb l'àrea de Socials.

Amb l'àrea de Matemàtiques relacionem els exercicis de càlcul: quan val un bitllet, quina tarja de metro ens interessa més, etc.

També hi trobarem activitats connectades i desenvolupades en el tercer bloc dedicat al treball amb ordinador com és la cerca d'informació via Internet.

Unitats didàctiques:

Hem dividit el Bloc 2 en **4 unitats didàctiques** seguint un grau de dificultat progressiu.

- Unitat 1 On és el Centre Comercial ?
- Unitat 2 Anem al Centre Comercial
- Unitat 3 On són els lavabos ? Les icones indicatives.
- Unitat 4 Normes d'ús.

La Unitat, 1 ***On és el Centre Comercial ?***, ens situa en la localització d'un lloc determinat. Per això, caldrà el coneixement i la utilització de guies, plànols i mapes. Es treballen també diferents formes de demanar informació al respecte, via telefònica, via Internet o en demandes orals.

A la Unitat 2, ***Anem al Centre Comercial***, treballem la forma d'arribar al lloc decidit, el coneixement del transport públic, la interpretació de plànols de metro i autobús, així com les icones, indicadors, etc.

Els continguts de la Unitat 3, ***On són els lavabos ?***, es centren en identificar i conèixer el significat de les diferents icones informatives que es troben al carrer i als edificis públics.

A la Unitat 4, ***Normes d'ús***, es treballa la utilització del transport públic segons les normes d'utilització establertes, així com la comprensió d'aquestes normes que trobem referides en els diferents fulletons i panells informatius.

Igual que en el bloc anterior, els continguts de les diferents unitats es triaran en funció del grau de dificultat i les capacitats de l'alumne amb qui es treballi aquest programa.

Veure unitats desenvolupades i models d'activitat a l'Annex 2.

Presentació

Aquest tercer bloc està dedicat a l'adquisició d'un domini acceptable de **l'ordinador com a eina de comunicació** i ajudarà a desenvolupar els blocs precedents.

La ràpida evolució de la tecnologia informàtica fa que l'ordinador sigui cada cop més assequible i fàcil d'utilitzar. En l'actualitat es pot fer ús dels ordinadors sense necessitat de conèixer la seva configuració, el seu entrellat intern o tota la tecnologia que els envolta. Es tracta, per tant, d'extreure d'aquesta eina els mecanismes més útils i accessibles a l'alumnat. No oblidem que l'ordinador s'ha convertit, hores d'ara, en una eina necessària tant pel que fa a la comunicació com a l'elaboració de treballs escrits. El coneixement i domini de les eines que proporciona resulta, ara per ara, necessari i el seu ús, cada cop més estès, esdevindrà imprescindible per a una bona adaptació al medi social i la inserció en el món laboral.

Dels diferents tipus de programes en que se centra l'activitat informàtica hem triat el **tractament de text**, concretament Word per ser el més estès en l'actualitat, i les eines de comunicació (**correu electrònic i pàgines web**) com a més adients per a treballar amb els/les alumnes objectes d'aquest projecte, a fi de facilitar la comunicació per escrit, la recerca d'informació i la interacció comunicativa.

Aquest quart bloc es treballarà de forma interactiva amb els anteriors, ja que ajudarà a desenvolupar els continguts i la resolució de determinades tasques. Per posar un exemple al que ja hem fet referència anteriorment, el processador de textos Word presenta i permet crear plantilles per a fer currículums, cartes, etc. que ens seran de molta ajuda a l'hora de treballar aquests temes en la unitat didàctica corresponent.

Objectius del bloc 3:

- ∞ Adquirir un domini de les eines bàsiques del tractament de textos
- ∞ Ser capaços de comunicar-se per mitjà del correu electrònic.
- ∞ Conèixer i entendre els mecanismes bàsics per a cercar informació a Internet
- ∞ Localitzar una web determinada
- ∞ Conèixer els cercadors

Interconnexió amb altres àrees

Com ja s'ha comentat anteriorment, l'ordinador és una eina que, per les seves característiques, s'adapta i ens ajuda a desenvolupar el treballar en totes les àrees.

L'ordinador ens permet:

- ∞ Arribar a situacions educatives que per altres camins han fracassat.
- ∞ Fer la feina mecànica amb més facilitat i amb millors resultats (presentació).
- ∞ Generar un espai de treball individual.
- ∞ Crear interès en els/les alumnes (motivació)

Pel que fa referència a aquest bloc, pràcticament tots els continguts estan directament relacionats amb els blocs anteriors.

Unitats didàctiques:

Hem dividit el Bloc 3 en **5 unitats didàctiques** seguint un grau de dificultat progressiu.

Unitat 1	El processador de textos. (Eines bàsiques)
Unitat 2	On era aquell arxiu ? (Cerca, format i edició d'un document)
Unitat 3	Assistents i plantilles
Unitat 4	El correu electrònic
Unitat 5	Cercar informació a Internet.

A la Unitat 1, **El processador de textos**, es treballen les eines bàsiques del tractament de text, com ara, obrir el programa, saber interpretar la informació de la pantalla (botons, barres, ascensors, etc.), conèixer les icones, crear i desar un document.

A la Unitat 2, **On era aquell arxiu ?**, es treballa la forma de cercar un document, obrir-lo i donar-li format. Entrem en aquesta unitat a conèixer i fer ús de les taules, els quadres de text i la inserció d'imatges.

La Unitat 3, **Assistents i plantilles**, es centra en la pràctica de fer documents en format de carta i en la confecció d'un currículum. El coneixement dels Assistents i les Plantilles per part de l'alumnat dependrà del seu nivell i les seves capacitats.

La Unitat 4, **El correu electrònic**, ens endinsa en el món de la comunicació telemàtica. Saber què és un e-mail, com enviar-lo, rebre e-mails, obrir-los i respondre, fer-se un conte de correu personal, etc.

Per últim, a la Unitat 5, **Cercar informació a Internet**, s'explora, en la mida de les possibilitats i en relació al treball concret que es realitzi, la localització d'informació i la comprensió, a nivell general, d'una pàgina web.

Com en els blocs anteriors, els continguts de les diferents unitats es triaran en funció del grau de dificultat i les capacitats de l'alumne amb qui es treballi aquest programa.

Veure unitats desenvolupades i models d'activitat a l'**Annex 3**.

4- CONCLUSIONS

En els apartats anteriors s'ha fet un esbós general de les aplicacions d'aquest treball en el sistema educatiu. Partim de la necessitat de donar resposta a la diversitat d'alumnes i l'atenció a les necessitats educatives especials.

- El programa de treball pot ser aplicat de forma individual o en petit grup.
- Dins les propostes d'adaptacions curriculars individuals constituiria una eina per a l'establiment de continguts, objectius didàctics i activitats.
- A l'aula de reforç representa un material de suport d'aplicació paral·lela al treball de l'aula per a aquells/es alumnes que necessitin ampliar els coneixements de la llengua des d'una perspectiva funcional.
- Dins les UCAs (Unitats de Currículum Adaptat) pot ser l'eix conductor per a la programació de l'àrea de llenguatge.

No es descarta la possibilitat d'oferir, també, l'opció de crear, a partir d'aquest treball, les bases per a configurar un Crèdit Variable de reforç destinat a ajudar els/les alumnes a superar les dificultats en la consecució dels objectius de l'àrea de llengua.

Com a suggeriment personal als professionals que posin en pràctica aquesta proposta de treball, fora molt interessant la confecció de dossiers d'ampliació amb les activitats que es vagin confegint per a cada alumne o grup de alumnes. Això donaria la possibilitat d'obtenir un material cada cop més ric. Caldria, però, que aquest material elaborat progressivament estigues centralitzat i coordinat d'alguna manera per tal de poder ser consultat i difós a tots els professionals que en un moment determinat tinguin necessitat del seu ús.

5- RELACIÓ DELS MATERIALS CONTINGUTS EN ELS ANNEXOS

Annex 1

Conté les unitats de treball i activitats corresponents al BLOC 1:
LES DADES PERSONALS

Unitat 1.1 ***Em presento***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
  - Referent al nom
  - A l'adreça
  - Als sistemes de comunicació
  - A la data de naixement
- Estructures lingüístiques
  - Respecte al nom i el DNI
  - Respecte a l'adreça
  - Respecte als sistemes de telefonia i comunicació electrònica
  - Respecte a la data de naixement
- Activitats
- Models d'activitat: (1.1) (2.1) (3.1) (4.1) (5.1) (6.1) (7.1) (8.1)

Unitat 2.1 ***D'on ets?***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Estructures lingüístiques
  - Preguntes
  - Respostes
- Activitats
- Models d'activitat (9.1) (10.1) (11.1) (12.1) (13.1) (14.1) (15.1)

Unitat 3.1 ***Què fas? A què et dediques?***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
  - Referent a la professió
  - Referent als estudis
- Estructures lingüístiques
- Activitats
- Models d'activitat (16.1) (17.1) (18.1) (19.1) (20.1)

Unitat 4.1 ***Omplir un imprès***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Estructures lingüístiques
- Activitats
- Models d'activitat:
  - Imprès oficial per a la sol·licitud del DNI
  - Imprès per a la sol·licitud del passaport
  - Imprès de matriculació Centres d'Ensenyament Secundari
  - Imprès sol·licitud targeta T-MES de Transports (TMB)

Unitat 5.1 ***El Currículum***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Activitats.

Annex 2

Conté les unitats de treball i activitats corresponents al BLOC 2:
ELS MISSATGES URBANS

Unitat 1.2

On és el Centre Comercial

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Estructures lingüístiques
- Activitats.
- Models d'activitat (1.2) (2.2)

UNITAT 2.2

Anem al Centre Comercial

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Estructures lingüístiques
- Activitats.
- Models d'activitat (3.2) (4.2) (5.2) (6.2) (7.2)

UNITAT 3.2

On són els lavabos ?

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Estructures lingüístiques
- Activitats.
- Models d'activitat (8.2) (9.2) (10.2)

UNITAT 4.2

Normes d'ús

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Estructures lingüístiques
- Activitats.
- Models d'activitat (11.2)

Annex 3

Conté les unitats de treball i activitats corresponents al BLOC 3:
L'ORDINADOR COM A EINA DE COMUNICACIÓ

Unitat 1.3   ***El processador de textos. Eines bàsiques***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Opcions i suggeriments
- Activitats

Unitat 2.3   ***On era aquell arxiu?***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Opcions i suggeriments
- Activitats
- Models d'activitat: (1.3) (2.3) i (3.3)

Unitat 3.3   ***Assistents i Plantilles***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Opcions i suggeriments
- Activitats
- Model d'activitat: (4.3)

Unitat 4.3   ***El correu electrònic***

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Activitats

Unitat 5.3

Cercar informació a Internet

- Objectius de la unitat
- Continguts
- Vocabulari
- Activitats.

6 - BIBLIOGRAFIA

Bibliografia consultada per la redacció del treball:

- CASSANY, DANIEL; LUNA, MARTA; SANZ, GLÒRIA. 1993. *Ensenyar Llengua*. Graó.
- DEL RIO, Mª José. 1997. *Lenguaje y comunicación en personas con necesidades especiales*. Martinez Roca
- DEL RIO, Mª José. 1993. *Psicopedagogia del lenguaje oral*. Cuadernos de Pedagogía. ICE. UB. Horsori.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. 1993. *Currículum d'Educació Secundària Obligatòria. Àrea de Llengua*. Servei de Difusió i Publicacions.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. 1992. *Educació Secundària Obligatòria*. Reculls de normativa. Servei de Difusió i Publicacions
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Modificacions i adaptacions curriculars*. Servei de Difusió i Publicacions.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. 1989. *Adequacions Curriculars Individuals (ACI) per a alumnes amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació Especial 11. Secretaria General.
- MÉNDEZ SANTAMARÍA, Mael (2000). *¿Para qué enseñar...? : Lengua y Literatura*. Article. www.pntic.mec.es/telemaco98/febrero/lengua.htm
- PUIGDELLÍVOL, IGNASI. 1996. *Programación de aula y adecuación curricular. El tratamiento de la diversidad*. Graó.
- PRIETO, Mª Dolores. 1992. *Habilidades cognitivas y currículum escolar*. Area de lenguaje. Amarú.
- www.xtec.es. *Educar en la diferència* (2000). *Llengua*. File:///C:/Mis documentos/Profesional/pag8.htm

Bibliografia utilitzada per l'elaboració d'activitats:

- BADIA, Dolors; VILÀ, Montserrat. 1997. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Graó.
- BADIA, Dolors; VILÀ, Montserrat. 1997. *Joc de Ploma. Propostes pes a l'expressió escrita*. Graó.
- BELCHI, Mercedes; MARTÍN, Mª Isabel; Pérez, Eduardo. 1996. *Entre amigos. Curso de español para niños*. Coloquio – SGEL.
- BOIXADERAS, Rosa; MAJÓ, María; ROQUER, Josep. 2001. *Hola. Guía didáctica*. Eumo.
- BOROVIÓ, Virgilio. 1992. *ELE. Curso de español para extranjeros*. Sm.
- CASTILLO, Pilar; MIRALLES, Juan; NAVARRO, Mª Ángeles; SIDERA, Jordi. 1996. *Manual de llengua i cultura per a immigrants*. Caritas española.
- MIQUEL, Lourdes; SANS, Neus. 1996. *De dos en dos. Ejercicios interactivos de producción oral*. Difusión.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. 1998. *Informàtica educativa. Processament de textos en l'entorn Windows Microsoft Word*. Servei de Difusió i Publicacions.
- MARTÍN PERIS, Ernesto. 1984. *Vamos a ver. Para entendernos en español*. Edi 6

D'ALTRES

- USOC. *Per un llenguatge no sexista*. Servei Normalització del Català. Unió Sindical Obrera de Catalunya.
- CASAS LUENGO, Julian; CASAS LUENGO, José. 1998. *Office 97 para torpes*. Anaya Multimedia.